

BUITEN

30^E JAARGANG N^O. 9

ZATERDAG 29 FEBRUARI 1936

Foto C. J. Steenbergh

NOG ZIJN DE SCHADUWEN LANG . . .

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

NOG ZIJN DE SCHADUWEN LANG . . . (ILL.) . . .	BLZ. 97
DE JONGE HERDER, NAAR HET DUITSC VAN ERNST WIECHERT (6)	BLZ. 98—99
KIOEK (GEÏLL.), DOOR W. BAERVELDT	BLZ. 99, 106—108
MARKT TE AVILA (GEÏLL.), DOOR R. BLIJSTRA	BLZ. 100—101
DE REIGERS IN DEN WINTER (GEÏLL.), DOOR KO ZWEERES	BLZ. 101—103
FORMATIE EN ONTSTAAN DER ZUID-LIMBURGSCH MERGELGROEVEN (GEÏLL.), DOOR WILLY VERSTER	BLZ. 103—105
DE JAPANSCH SCHIJNKWEEPEER (GEÏLL.), DOOR G. KROMDIJK	BLZ. 105—106
BEVROREN ZEESCHUIM AAN DE KUST (ILL.)	BLZ. 108
IJSBARRIÈRE AAN HET NOORDZEE-STRAND (ILL.)	BLZ. 107

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74—76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, is verboden.

DE JONGE HERDER

(6) NAAR HET DUITSC VAN ERNST WIECHERT

LATER, in snel vervliegende jaren, hebben zij dikwijls gedacht, dat deze nacht de laatste van hun kindsheid geweest was. Overschaduwde door een doffen angst, zooals de nachten van primitieve volken, maar ook op een nooit weerkerende wijze overstraald door de morgenzon, door jeugdige, vertrouwende kracht, door een vriendschap, die tot elke opoffering bereid was.

De zomer verstreek en aan het einde ervan was Michael alleen. Wel kwamen de anderen, toen het vacantie werd, evenals vroeger terug, maar nu was het niet meer hetzelfde. Zij brachten vrienden mee, jonge, aankomende heertjes, die met koele oogen keken naar Michael en zijn kudde, die welwillend bij zijn slingeren toezagen, en met onbegrijpelijke bewoordingen hun waardeering voor „Bismarcks” werkzaamheid uitten. En toen het Michael voor den eersten keer overkwam, dat zijn uitnoodiging om het horst van een vischarend te gaan uithalen met verlegen dank afgeslagen werd, omdat juist dien middag een paar jonge meisjes — „kalveren natuurlijk” — uitgenoodigd waren, veranderde hij van weideplaats, trok diep de bosschen van het broekland achter het veen in en zag slechts ééns op den terugweg een groep ruiters over de heide komen, zag witte kleeren daartusschen, een paar groetend opgeheven armen, keek hen een poosje na en ging toen met heel stil gezicht de dorpsstraat in.

Dien avond keek hij lang en tersluiks naar zijn moeder, hoe zij aan den weefstoel zat, klein en gebogen, en het spoeltje onder haar handen rusteloos heen en weer vloog, draad aan draad knoepend tot een weefsel, dat hij nog niet zag. Toen riep hij den hond bij zich op den drempel, legde de hand in zijn warme haar, en zoo zaten zij lang, de blikken op het donkere dorp gericht, waarboven de sterren opkwamen als anders en waarin de stemmen verstomden, tot alleen de nachtvogels boven de zwijgende aarde waren.

En slechts één ding bleef als een onverwachte band met den voorbijen tijd: dat Adam nu en dan kwam, heimelijk en alleen, met een verlegen lachje, als had hij zijn entreekaartje verloren, en dat hij vele uren zwijgend bij hem zat, de groote, treurige oogen op het veen gericht, tot hij er zachtjes over begon te spreken dat de stad niet mooi was, de school, zijn kosthuis, en dat het leven lang niet zoo was, als anderen meenden, maar boosaardig en gevaarlijk en moeilijk.

Of hij met hem zou willen ruilen, vroeg Michael nadenkend. Ja, dat wilde hij dadelijk. Maar hij wist ook, dat dit niet ging. Niet omdat hij eens het land goed moest overnemen, maar omdat hij dit alles toch nooit zou leeren, Wodan met een fluittoon te leiden, of de jonge lammeren te dragen, of Bismarck tot rede te brengen, wanneer hij de aarde op de horens wilde nemen en de moordlust uit zijn rood beloopten oogen sprak. Hij wist wel, dat hij tot niets deugde, dan bij zijn moeder te zitten en de handen op haar voorhoofd te houden, wanneer de hevige hoofdpijnen kwamen en de bittere tranen, waaraan zij niets kon doen en die zomaar langs haar wangen gleden.

Toen keek Michael hem aan, zooals hij hem bij het nachtelijke vuur aangezien had, en leerde hem vele uren lang den steen te slingeren, en zei dat het al veel beter ging dan den vorigen dag. En bij het afscheid wendde hij zich nog eens om en meende, dat Adam het toch niet gering moest achten dat zijn hand de pijnen van zijn moeder kon verjagen. Dat dit een groote gave was en reeds in den Bijbel het handopleggen als iets groots en moois voorkwam, grooter misschien dan het steenen-slingereren en dat hij immers ook wist, dat Jonathan geroepen was, wanneer de booze geest in den grooten herdersvorst Saul was gevaren.

Toen knikte Adam hem dankbaar toe en ging weg en het leek, als hield hij het moeizaam gedragen hoofd een weinig hooger, nu Michael hem aan de gave van Jonathan herinnerd had.

Den volgenden zomer evenwel was ook Adam er niet, omdat hij met zijn moeder naar de bergen moest reizen, waar de man in de witte jas trachtte, zijn gasten te doen glimlachen, en hij kwam eerst in de laatste dagen der vacantie weer thuis, juist op tijd, om de schilderes te zien vertrekken, die Michael den zomer moeilijk gemaakt had.

De schilderes klopte op zeker den dag bij den ouden onderwijzer in het buurtdorp aan, bij denzelfde, die Michaels verklaring van Davids overwinning met een bekommerd hoofdschudden aangehoord had, en zei, dat zij zoo'n huis juist gezocht had, aan den rand van de heide, met bijen en keizerskronen en pioenen, en dat zij hoopte te mogen blijven, om dit land te schilderen, opdat het „stadsche domme vee” weer iets had, om de oogen aan uit te kijken, en een zolderkamertje had hij toch wel voor haar? En aangezien zij uitsluitend rauwkost at, behoefde hij zich geen zorgen te maken over haar maaltijden.

Meester Elwenspök, op deze verwarrende en bijna verlamme wijze overvallen, poogde eerst zijn witte hoofd te schudden, keek met verlegen onrust naar haar sandalen, haar kort afgeknipt haar, haar losse japon, bereikte met dit hoofdschudden echter slechts, dat de schilderes haar schetsboek uit haar rugzak trok, haar handen tegen zijn slapen legde, om

zijn hoofd de passende houding te geven, en daarop met een dunne houtskoolstift over een zilvergrijs papier gleed, zoodat hem niets anders overbleef, dan zich stil te houden onder haar strengen blik, welke zoo koel geworden was als die van een schoolopziener, en dan nog niet eens verzacht werd door een minzamen bril.

„De Heidepatriarch,” zei de schilderes vriendelijk, hield de teekening voor zijn gezicht, genoot van zijn verbijstering en vroeg hem toen, haar de trap naar haar zolderkamertje te wijzen.

En ofschoon de oude Elwenspök niet wist, of deze eigenaardige vrouw nu werkelijk vervuld was van den „Geest Gods”, dan wel van een vreemden en gevaarlijken geest, was hij niet in staat, zooals steeds sedert den dood van zijn vrouw, een zoo op den man af gesteld verzoek te weigeren, liep achter haar de trap op naar de kamer van zijn eenigen zoon, die aan een verre universiteit studeerde, wees met bescheiden bewoordingen op het verre uitzicht, riep zijn huishoudster en zat een kwartier later weer bij zijn bijen, het bankbiljet nog steeds in de hand, en hoogst verwonderd, zoo snel als de nieuwe tijd boven een grijs hoofd dichtsloeg.

Juffrouw Tamara echter, zooals zij zich welluidend noemde, verzamelde reeds na een kwartier met zijn verlof worteltjes en suikerpeultjes in een klein leeren taschje, nam ezel en schetsboek onder haar bloote armen en liep op haar bruine sandalen de tuindeur uit en de heide op, waar boven blauwe jeneverboschjes een witte zon stond en het gesjirp der krekels als een wolk van klanken over de bremstruiken hing.

„Geschift!” zei de huishoudster uit het venster van de dakkamer, waar zij nieuwe gordijnen voor de kleine ruitjes hing. De heer Elwenspök echter schudde slechts glimlachend het hoofd. „De Heer heeft haar gezonden, de Heer zal haar weder nemen . . .” zei hij toegevend. „Maak alles maar goed netjes voor de juffrouw”.

Juffrouw Tamara nam dus bezit van heide en veen en bosch, zooals zij van 's heeren Elwenspöks dakkamer en van zijn gezicht bezit genomen had, dat zij nu op een zilvergrijs papier als blijvend eigendom met zich meedroeg. Zij deed dit alles niet, omdat haar aard hebzuchtig of ook maar onkiesch was, maar omdat zij om zoo te zeggen onbekommerd van nature was. Daar zij als schilderes de wereld met de oogen opnam in plaats van met begrippen of meeningen, en daar de wereld tegenover menselijke oogen de eerste oogenblikken weerloos is, had het ervan, als drong zij met woorden en blikken achteloos in vreemd domein binnen. Maar zoomin als men bijvoorbeeld van een bij zeggen kan, dat zij achteloos in vreemde tuinen binnendringt, zoomin kon dit verwijt juffrouw Tamara treffen, want ook haar was het op een heel ernstige wijze om den honing der wereld te doen, al zag deze er naar haar meening ook anders uit dan naar de meening der meeste mensen.

Zij was niet meer zoo jong, als men uit haar meisjesachtige kleeding zou vermoeden, en zij had de eerste helft van haar leven besteed om menschen en wereldbeschouwingen zonder aarzelen in zich op te nemen, ten einde in haar leven een zelfden vasten grond te vinden, als zij in haar kunst reeds lang bezat. Toch was haar dit niet gelukt, ja, het was haar zelfs ten eenenmale mislukt, omdat het steedsch en westersch

verwelkte en vermoeide van menschen en wereldbeschouwingen haar heftig eischende natuur niet lang kon voldoen, misschien ook, omdat voortdurend ontvangen-willen krachtens een rechtvaardigewet iemand belet de rust te vinden, die slechts met geven-willen gekocht kan worden. *(Wordt vervolgd)*

KEIZER WILHELM I had gehoord, dat het gelukt was, vloeibare lucht te maken. Dit interesseerde hem en prof. Hoffmann, directeur van het natuurkundig laboratorium te Berlijn, kwam met het toestel ten paleize. In groote spanning volgde de keizer het chemische proces. Het experiment gelukt; glimlachend klopt de keizer den professor op den schouder en roept uit: „Daar hebben we dan de Hoffmansdruppels!”

KIOEK

DOOR W. BAERVELDT

HET was in den buitenwerk-tijd, dat ik 's ochtends heel vroeg over een wat opengekapt plantweg liep om het werk van eenige ploegen Javanen te gaan controleeren. De morgen-nevels hingen als een ijle bruidsluier laag over de velden, de zon stond als een rood gloeiende Edammer (of is het Goudsche?) kaas net even boven den horizon en tooverde op het gebergte tinten, die men moet gezien hebben om ze te kunnen gelooven: lila, paars, wazig blauw, goud doorsprenkeld met purper en oranje, een symphonie van teere pastel-kleuren. De lalang¹⁾ was kletsnat van den dauw en ik dito van wat de met diamanten behangen halmen zoo in het voorbijgaan aan mij afstonden. Een trillend klagelijk gepiep deed mij stil staan. Wat is dat? Een slang, die een klein dier te pakken heeft? Even wachten tot ik het weer hoorde. Weer trilde de schrille weklacht door de ochtendstiite. Dat kwam uit die toef lalang en lantanah²⁾ aan den kant van den weg. Met mijn stok schoof ik de lalang uiteen en zag nat en rillend als een klein hoopje ellende een heel jongen moesang³⁾ zitten. De zwarte kraaloogjes keken mij angstig aan, het roze bekje stond wijd open en stootte geluidjes uit, half jammerklacht, half dreiging. Arme kleine moesang, hoe kwam hij daar zoo alleen? Hem daar laten, beteekende vrij zeker de honger-dood, dus nam ik ongeacht het dreigend kakengesper en geblaas het kleine bundeltje misère op en warmde het in mijn handen. Het diertje was nog zóó klein dat het geheel tusschen mijn handpalmen verdween, aan den éénen kant stak slechts een spits zwart neusje uit, aan den anderen kant een zeker vijftien cm. lang zwart staartje, met even vóór de punt een wit ringetje. Zoo adopteerde ik den kleinen roover. Nu moest het diertje nog een naam hebben en een klagelijk geluidje gaf mij dien: Kioek zou hij heeten. Toen Kioek een beetje warm geworden was en niet meer zoo bibberde, moest een andere wijze van transport gezocht worden, want ik kon toch niet den geheelen dag met een moesang in mijn handen blijven loopen. Ik ruimde een zijzak van mijn jas uit en stopte Kioek daar in. Hij vond dit best, alleen zijn neusje stak hij naar buiten en hield zich verder doodstil. Zoo gingen we het werk langs en later naar het kantoor.

(Slot op bladz. 106)

1) lalang = alang alang = 1 à 1½ m hooge grassoort. 2) lantanah = poejing = gedoornde heester = Lantana Camara, fam. Verbenaceae. 3) Moesang = Loewah = Paradoxurus hermaphroditus; een soort Civetkat.

BUITEN DE STADSMUREN VAN AVILA

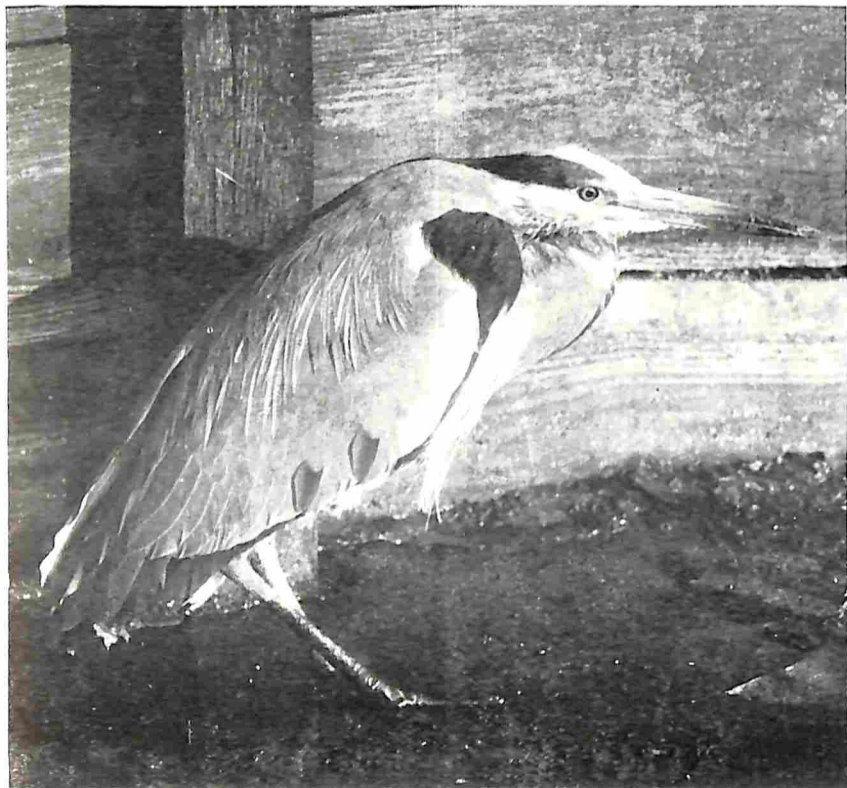
MARKT TE AVILA

DOOR R. BLIJSTRA

WEINIG zonnigs heeft het Spanje, dat zich uitstrekt ten Noord-Westen van Madrid. Een gebergte mag dan onherbergzaam en hard zijn als de felle zon er op schijnt, het wordt bepaald somber en dreigend, zoodra een nergens onderbroken wolkenlaag de donkere kammen raakt, die op deze wijze in een geheimzinnigen nevel verdwijnen. Cantos y santos, steenen en heiligen, zoo luidt de formule, die het land van Avila moet karakteriseeren en waarlijk: als ooit de geest tot contemplatie en mysticisme geneigd zou zijn, dan moeten deze streken hiervoor wel de gunstigste entourage vormen. ☞ Zelfs de muren, de beroemde muren van Avila, waardoor de stad uit archeologisch oogpunt gelijkgesteld wordt met de Cité van Carcassonne, suggereeren eerder een neiging tot afsluiting, tot zelfinkeer, dan dat ze als verdediging bedoeld lijken. Zij concentreeren het leven van hun bewoners binnen hun veilige omarming in plaats van trotsch en uitdagend uit te kijken naar een naderenden vijand. ☞ Inderdaad, deze muren zijn benauwend in hun alomtegenwoordigheid en hun sinistere eenvormigheid. Muur en toren, muur en toren, een afwisseling, welke slechts een herhaling vormt en als men een van de poorten uitstapt, die nauwelijks eenige variatie brengen in deze al te straffe omheining, heeft men het gevoel eindelijk weer vrij te mogen ademen. ☞ De bewoners moeten dit ook gevoeld hebben, toen zij besloten de weekmarkt, die elken Donderdag gehouden wordt, buiten de poorten van de stad te doen verplaatsen. Een bij uitstek profaan bedrijf als het koopen en verkoopen van goederen kan niet in een tot overpeinzing neigende sfeer geschieden: de verkooper kon eens, geheel in gedachten verzonken, zijn waren met een verstrooid gezicht cadeau geven, hetgeen catastrophale gevolgen met zich mee zou sleepen, indien hij

uit zijn denk-roes mocht ontwaken. ☞ Gelukkig dus maar dat de bewoners van Avila deze voorzorg getroffen hebben, zoodat wij zonder op onaangename scènes vergast te worden het levendig tafereel, dat een provinciale Spaansche markt ons biedt, kunnen gadeslaan. Terwijl dit echter in het Zuiden tevens buitengewoon kleurig is door de bonte costuums, die de landlieden dragen, is het te Avila stemmig van kleur. De zwarte kleeding van de boeren, die elk op verschillende wijze hun deken om de schouders hebben geslagen, de donkere costuums van de vrouwen harmonieeren op aangename, zij het ook niet vroolijke wijze met de grijze steen van de vestingmuren. ☞ Reeds om een uur of zeven ziet men van alle kanten langs de wegen, die naar de stad voeren, kleine zwarte stipjes naderen: daar Avila hoog ligt (meer dan 1100 meter, de hoogst gelegen stad van Spanje) is het of een groot aantal miniatuurwezens langzaam op de stad toekomen. De ezels vormen wel het element, dat het talrijkste vertegenwoordigd is in dezen Middeleeuwschen marktgang, die voor een Noorderling zelfs „bijbelsch” aandoet. Hoe dichter deze schier eindeloze karavaan de vesting nadert, des te sterker wordt de illusie in een anderen tijd te leven: geen autobus, geen vrachtwagen verstoort dit vizioen, dat zonder de steeds dreigende wolken bepaald liefelijk zou zijn, doch nu de waardigheid en ernst vertoont van een kerkgang. ☞ Men komt een mageren Don Quichotte tegen op een paard Zijne Edelheid waardig en een dikken Sancho Panza op een dito ezel, men ziet Maria en Jozef passeeren en Ahasverus loopt u in gedachten verzonken voorbij: de figuren uit een tijd, waarvoor uwe fantasie geen passende omgeving wist te vinden, bevolken plotseling dit tijdlooze landschap, dat gemakkelijk al deze heterogene elementen in zich opneemt en ze nu eerst werkelijk versmelt tot het

imaginaire geheel, dat ze reeds immer vormden: het verleden. ☼ Snel trekken deze ernstige pelgrims de ongestuvige stad door; sommigen blijven zelfs angstvallig buiten de muren om langs een omweg de markt te bereiken: het landvolk, gewend als het is om ruimte om zich heen te hebben, moet zich binnen de vesting wel als in een gevangenis voelen. ☼ Toch vormen deze zelfde muren, naast de beroemde Romaansche kerken, de voornaamste bezienswaardigheid van deze door en door Castillaansche stad. Volgens de overlevering werd in de lente van 1090 met den bouw begonnen. Na de verovering van de stad door Alphons IV besloot deze de versterkte plaats opnieuw te bevolken met lieden uit Asturië, Galicië en Leon. Met groote voortvarendheid werd nu aan den wederopbouw van de muren begonnen, men zegt zelfs, dat 1900 man aan het werk deelnamen. Het resultaat was een ring van 2526 meter lang met 88 torens en negen poorten. Inderdaad het voorbeeld van een Middeleeuwsche sterkte, die meer eenheid vertoont dan Carcassonne en minder dan genoemde stad den indruk geeft van een museumstuk, doch waaraan uit den aard der zaak ook „minder te zien” is. ☼ Met dat al is de markt in deze omgeving, bezocht als zij wordt door somber gekleede menschen, plechtiger dan in welke andere stad dan ook. Het gaat hier om het betrekken en van de hand doen van levensbehoeften, er wordt gekocht en verkocht, omdat de eene partij iets noodig heeft, waarvan de andere partij te veel vezit: een noodzakelijke daad tot zelfbehoud, maar geen plezier om den handel, om het loven en bieden, om het winnen en verliezen zelf. Zoo doet het dan ook in het geheel niet vreemd aan, dat men nonnen uit de naburige kloosters hun inkoop hier ziet doen, er wordt weinig gelachen of gevloekt, zooals op andere markten in Zuidelijke landen, men ziet geen handslag, geen geveinsde onverschilligheid, geen van voldoening stralende gezichten na een geslaagde transactie, zooals overal elders. ☼ Het harde klimaat heeft een eiland met Noordschen geest in dit anders zoo uitbundig openliggende land doen ontstaan en men verlaat Avila met de overweging, hoe soepel de mensch wel niet is in zijn aanpassingsvermogen, doch tevens hoe beperkt in de mogelijkheid van zijn variaties.

EEN VAN KOUDE EN HONGER UITGEPUTTE BLAUWE REIGER

De reigers in den winter

DOOR KO ZWEERES

EEN ijskoude vrieswind blaast uit het Noordoosten. De slooten zijn met een dun ijslaagje bedekt. De rivier is nog open, en de golfjes knabbelen aan den oever, waar zich toch ook al hier en daar ijs begint af te zetten. In een inhammetje zwemt een troepje eenden. Als zwarte pröpjes dobberen zij op de golven, maar de kijker haalt ze dichterbij en brengt er kleur en teekening in. ☼ Die rechtsche, met zijn fluweelzwarte pakje, waar de witte zijden scherp tegen afsteken, is een kuifeendje. En dat blanke vogeltje daarnaast, met die zwarte strepen op de vleugels en bij het oog, is een nonnetje. Zijn vrouwtje is meer bruin, vooral aan den kop. Erachter zwemt een familielid van hen, de groote zaagbek, dien we herkennen aan zijn wilde kuif, den donkeren kop en rug en de witte onderzijde. Een bont gezelschap, dat bestaat uit broedvogels uit noordelijker streken, die hier den winter doorbrengen. ☼ Tusschen het riet, prachtig gecamoufleerd door hun grauwe tint, staan de blauwe reigers. Met hoogopgetrokken schouders staan ze tot aan de knieën in het ijskoude water, roerloos. Urenlang staan ze zoo, en we zien hen maar zelden iets vangen. De winter is voor hen dan ook een moeilijke tijd. Vooral als het ijs de slooten en plassen, waar ze op aangewezen zijn, afsluit. Het is, of ze zienderoogen vermageren en als we een dood exemplaar wegen, haalt het nauwelijks de helft van het normale gewicht. Ze verlagen zich nu zelfs tot het eten van cadavers en allerlei afval, waar ze in den zomer niet naar omzien. ☼ Prachtige vogels zijn het, met hun forschen, gelen snavel, de donkere kuif en de verlengde aigretveeren. Als ze zoo onbeweeglijk tusschen het riet staan, vallen ze bijna niet op. Voetje voor voetje sluipen we naderbij, ze steeds in den kijker houdend. Maar nu schiet de kop omhoog, spiedend loert de vogel om zich heen en het koude, gele oog schittert fel. ☼ Als we nog dichterbij komen, doet hij traag, als met tegenzin een paar stappen. Dan slaat hij de breede wieken uit en verheft zich moeizaam boven het water. Heel langzaam roeit hij met de groote vleugellappen, alsof het vliegen veel moeite kost. Hij verheft zich hooger en hooger boven de besneeuwde landen, tot hij, diepzwart afstekend tegen den oranje avondhemel, in het Westen verdwijnt. Rauw klinkt zijn roep over de velden en het klinkt als een verwijt. Maar tevens ligt er iets ontembaars in, iets van den vrijen, ongebonden zwerver. ☼ Een klein deel van onze reigers overwintert in ons land en heel den winter kunnen we ze aantreffen langs de polderslooten, eenzame hongerlijders. Waarom ze niet wegtrekken, zooals de meesten van hun soortgenooten, is me nooit duidelijk, maar dat komt natuurlijk, omdat ik maar een mensch ben. ☼ Misschien zal het ringonderzoek ook deze vraag eens op kunnen lossen. Zoodat we elk jaar maar weer trouw de wankele, halfdoode boomen langs het Bullenweidje beklimmen, om de luid protesteerende jonge reigers van een aluminium ringetje te voorzien. Met den vromen wensch, dat ze als ze doodgaan daarvoor een zoodanig plekje zullen kiezen, dat de ring niet verloren gaat. ☼ Over de waarde van dit ringonderzoek wordt nogal eens verschillend geoordeeld. Dat we er bijzondere resultaten mee bereikt hebben, kan niet worden ontkend. Doch aan den anderen kant kan dit ringen

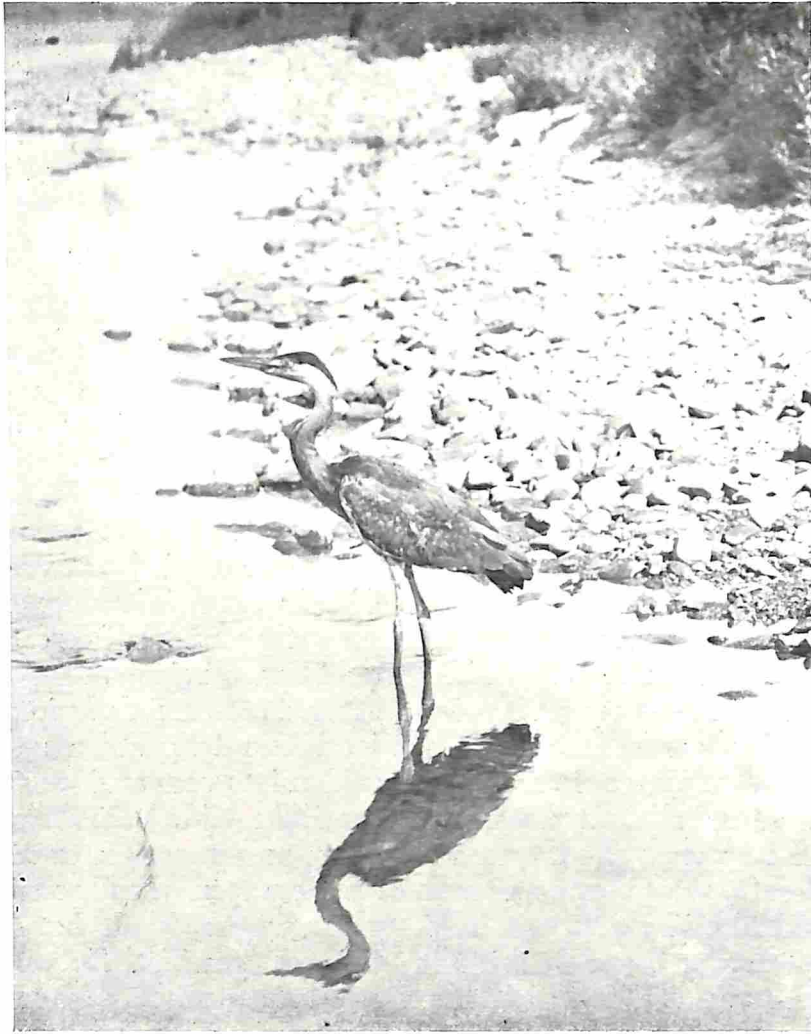
voor de vogels zelf wel eens minder aangename gevolgen hebben. Vooropgesteld dient te worden, dat ze niet geringd worden met het vooropgezette doel ze later — om den ring weer te kunnen bemachtigen — te schieten. De terugmeldingen worden geheel aan het toeval overgelaten, met het gevolg dat hun aantal heel gering is, nog geen vijf procent. ☼ Met dat al wordt beweerd, dat de negers in Midden-Afrika jacht maken op geringde ooievaars, daar zij in den ring een geschenk des hemels zien, dat hen tegen onheil behoedt. Als dit waar is, is dat natuurlijk erg jammer, maar het mag toch nog geen aanleiding zijn, om het geheele ringonderzoek te veroordeelen. ☼ Wel dient te worden toegezien, dat het ringen op deskundige wijze geschiedt. Gebeurt het bij te jonge vogels, dan zal de ring slechts blijven zitten, als zij een weinig dichtgeknepen wordt, wat bij het groeien der pooten funeste gevolgen kan hebben.

Doch ook tegen het ringen van te oude vogels moet worden gewaakt, daar deze, als we het nest naderen, trachten te vluchten en daarbij gemakkelijk eruit kunnen val-

len, met alle onaangename gevolgen daarvan. ☼ Gelukkig is men bij het Museum van Nat. Historie te Leiden, dat het ringonderzoek in handen heeft, zeer karig met het beschikbaarstellen van ringen, zoodat van deze zijde weinig gevaar te duchten is.

☼ Het ringen zelf blijft steeds een wonderlijke sensatie. Bij onze nadering zijn de oude vogels van de nesten opgevlogen en verderop in een weiland neergestreken. Met een laddertje worden de eerste takken gemakkelijk be-

reikt. Dan begint een klimpartij, die vaak niet zonder gevaar is en waarvan de spanning nog wordt verhoogd door een moddersloot, die onder de boomen doorloopt. ☼ De groote nesten wiegelen als reusachtige heksenbezems in de kruinen der lindes. Onophoudelijk klinkt het gekèk der verontruste jongen. Soms komt een der ouden even een kijkje nemen, cirkelt boven de nesten, doch verdwijnt dan weer onmiddellijk. ☼ Vaak hebben de jongen de onhebbelijkheid om, zoodra we ons hoofd boven de nestkom verheffen, hun uitwerpselen in ons gezicht te spuiten of de zoo juist geconsumeerde visch over ons schuldig hoofd uit te braken. Doch dat is hun goed recht. Zijn we dan eindelijk zoo ver, dat we een stevigen tak gevonden hebben en tot het ringen zullen overgaan, dan glipt plotseling het bosje ringen of het klemtangetje uit onze handen, zoodat de klimpartij opnieuw gemaakt moet worden. Alles onder

„MAAR NU SCHIET DE KOP OMHOOG . . .”

de luidruchtige belangstelling van de dorpsjeugd, die haar verbazing over zulke zonderlinge gedragingen niet onder stoelen of banken steekt. ☼ De resultaten

van het onderzoek zijn voorloopig nog zeer vaag, wat voor een groot deel te wijten is aan het geringe aantal terugmeldingen. Zeker is, dat het grootste deel onzer broedvogels naar het Zuiden trekt, terwijl de rest, aangevuld met vogels uit noordelijker en oostelijker broedgebieden, in

„ . . . OM DE LUID PROTESTEERENDE JONGEN VAN EEN RINGETJE TE VOORZIEN”

ons eigen land overwintert. ☼ Zoo werd een vogel, die op 23 Mei '34 te Doornspijk met ring no. 151 211 werd gemerkt, op 26 September van dat jaar, dus precies vier maanden later, aan de Dordogne in

Zuid-Frankrijk geschoten. Terwijl no. 151 235, die dienzeifden dag in dezelfde kolonie geringd werd, half Oct. '34 in de gemeente Hoogland (Utr.) werd gevangen. Een geheel uiteenlopend ge-

drag dus bij twee vogels uit dezelfde kolonie en van den zelfden leeftijd. Een raadsel, waarvan de oplossing voorloopig nog wel verborgen zal blijven.

FORMATIE EN ONTSTAAN DER ZUID-LIMBURGSCHER MERGELGROEVEN

DOOR WILLY VERSTER

VOLGENS een der laatste statistieken van het „Staatstoezicht op de mijnen” bevinden zich op het oogenblik 107 mergelgroeven in het schilderachtige Zuid-Limburgsche heuvelland, grootere en kleinere hollen inbegrepen. Hiervan worden slechts een zevental grotten voor het vreemdelingenbezoek geëxploiteerd, n.l. te St. Pieter bij Maastricht

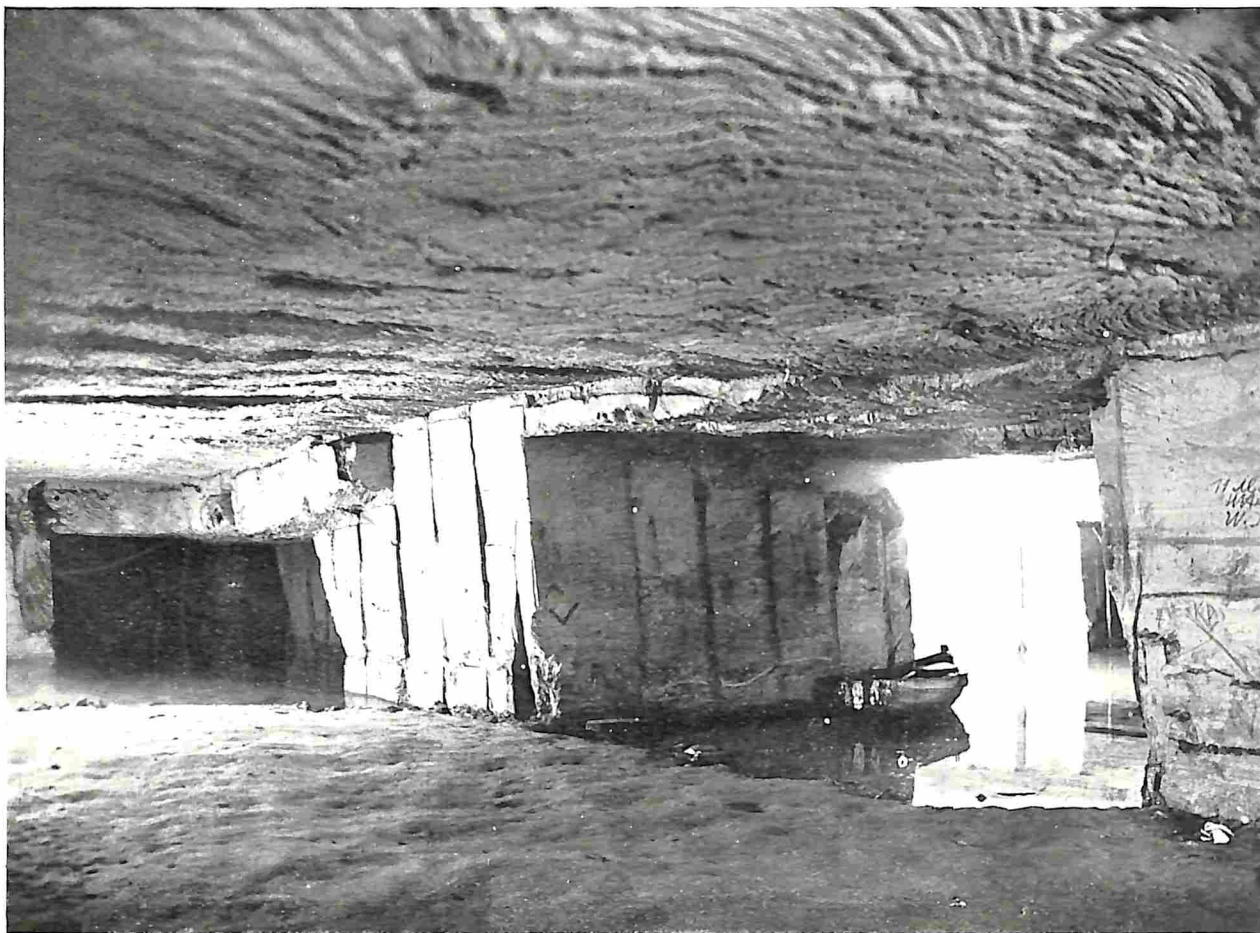
de beroemde St. Pietersberg en de z.g. „Kleine Berg”, welke laatste met de onderaardsche gangen van den grooten St. Pietersberg en het Fort in verbinding staat, te Valkenburg de Gemeentegrot, de Romeinsche Katakomben, de Model-Steenkolenmijn en de Historische grot

en ten slotte te Geulhem bij Houthem, de Geulhemergrot¹⁾. ☼ De overige mergelgroeven, hollen en spelonken worden als „verlaten” beschouwd, uitgezonderd een zeker aantal, welke dienen tot het ontginnen der bekende mergelblokken, die gebruikt worden voor het bouwen der huizen in deze romantische streek. ☼ Duizenden vreemdelingen bezoeken jaarlijks bovengenoemde geëxploiteerde mergelgroeven, waaraan men den naam van „grotten”, wegens de uitgestrektheid heeft gegeven, en tóch zullen weinigen er onwillekeurig aan denken, dat zij zich op een plaats bevinden, waar eertijds de zee spoelde, en de overblijfselen van miljarden microscopisch kleine wezentjes, die daarin leefden, thans de steenmassa vormen, waarin deze onmetelijke zuilengangen zijn uitgehakt. ☼ Een uitgestrekte zee overdekte eens het grootste gedeelte

1) Over den St. Pietersberg en den z.g. „Kleine Berg” (noordelijk gangencomplex van den St. Pietersberg, dat zich naar den kant van het Fort uitstrekt) verscheen in Maart l.l. van de hand van Ir. D. C. van Schaik een buitengewoon interessant en fraai geïllustreerd boekje, dat tot titel draagt „De onderaardsche gangen in de St. Pietersberg”. „Buiten” publiceerde 6 April l.l. van denzelfden schrijver een bijdrage: „De St. Pietersberg en zijn donkere gangen”.

van Noord-Duitschland, Denemarken, Nederland, België en Noord-Frankrijk. Op verschillende plaatsen verrezen uit die zee grootere en kleinere eilanden, waarvan sommige een samenhangende reeks vormden, zooals de toen reeds bestaande hoogten langs de Roer en de hoogten bij Aken en Luik, die zich tot in Henegouwen uitstrekten. Zij maakten deel uit

van de Zuidelijke en Oostelijke stranden van het bekken, waarin zich de lagen afzetten, die tot de krijtformatie van Limburg en de aangrenzende streken behooren. ☼ Deze formatie van krijt is het werk van zeediertjes, die koolzure kalk uit het zeewater opnamen, zooals Bryozoën, Foraminiferen,

MEERTJE IN DE GEMEENTEGROT TE VALKENBURG

Crinoïden, Gasteropoden, Asteroïden, Spongiën, Lamellibranciën e.a. De koolzure kalk werd in het lichaam dezer diertjes verwerkt, en na hun afsterven vormden vele millioenen en biljoenen van hun schalen de bovengenoemde lagen. Het valt licht te begrijpen, dat door het geweld der zee en door andere omstandigheden de teere kalkomhulsels als het ware vergruisd werden tot fijn poeder. Altijd door stapelden zich de dunne laagjes op elkander. Maar het gebeurde natuurlijk somtijds, dat door een storm de regelmatige vorming gestoord werd en dat hij vernielde, wat vroeger was opgebouwd. Dit is in verscheidene mergelgroeven op te merken, in het bijzonder in den St. Pietersberg. Doch in het algemeen moet de zee hier vrij kalm geweest zijn. De talrijke ongeschonden fossielen, waaraan de Zuid-Limburgsche mergelgroeven zoo rijk zijn, geven ons hiervan het beste bewijs. ☼ We zouden het Maastrichtsche krijt (ook wel tuf of mergel genaamd), dat tot de derde periode van het secundaire tijdperk behoort, in drie afdeelingen kunnen verdeelen. ☼ De bovenste afdeeling bestaat uit tufkrijt met lagen Bryozoën,

harde kalkbanden met boomosselen en koralen, en tufsteenlagen. De gemiddelde dikte van deze bovenste afdeeling bedraagt 15 tot 24 m. Deze soort lagen wordt in de onderaardsche gangen van den Sint-Pietersberg en in de mergelgroeven van Valkenburg, Geulhem, Canne, Bemelen en Vilt ontgonnen. De bovenste afdeeling van het Maastrichtsche krijt is bijzonder merkwaardig door de twee bryozoënlagen, die een dikte van $\frac{1}{2}$ tot 1 Meter bereiken. Men treft onder elke bryozoënlagen een onregelmatige harde kalkbank aan, welke in alle richtingen gekleefd is, en dikwijls ronde, eivormige, kalkachtige concreties bevat. ☼ Wat de middelste afdeeling betreft, deze bestaat uit grijs, grofkorrelig tufkrijt, met pijpvormige, knolvormige en plaatvormige grijze ruwe vuursteen; eenige uitdelvingen op Belgisch grondgebied bij Eben en Sussen, alsook te Sibbe bij Valkenburg, liggen in dit vuursteenhoudend tufkrijt. De gemiddelde dikte dezer afdeeling bereikt 3 tot 16 meter. De middelste afdeeling treft men aan in de mergelgroeve te Sibbe bij Valkenburg, die bekend staat als de hardste bouwsteen van Zuid-Limburg te verschaffen. Onder deze laag treft men weer een geelachtig krijt aan, dat talrijke vuurstenen bevat. Deze laag heeft ongeveer een dikte van 16 meter. De Koprolietenlaag, die zooals we weten, van den St. Pietersberg het tufkrijt van het witte krijt scheidt, bevat eveneens vuurstenen, doch in mindere mate en vormt het onderste gedeelte van bovengenoemd krijt. ☼ De onderste afdeeling van het Maastrichtsche krijt, eveneens bovenste Senoon genaamd, is vooral bekend om de kalksteengroeve bij Kunrade. Bovenaan bevat de rotswand, die ongeveer een dikte heeft van 25 el, een laag van week, grofkorrelig krijt, dat gerolde Bryozoën bevat, terwijl onder deze laag twee vastere kalkbanden liggen, welke schelpafdrukken en steenkernen bevatten. ☼ In het algemeen is de kleur dezer kalkbanken geel-wit of grijsachtig; ze bevatten grauwe vuurstenen en wisselen de mergel af met grijze, geelachtige, tufachtige mergelagen, die kleverig en vettig zijn door de hoeveelheid klei, die zij bevatten. ☼ Ter verklaring van de aanmerkelijke hoogte, waarop de Zuid-Limburgsche krijtheuvels boven het zeeniveau gelegen zijn, kunnen wij o.m. aanhalen wat P. Harting hierover schrijft: „Door onbekende oorzaken moet de heele krijtbodem zich hebben omhoog geheven. Met die opheffing ging noodzakelijk een ander verschijnsel hand aan hand, namelijk het ontstaan van grootere en kleinere waterstroomden, die van de Zuidwaarts gelegen, mede in de opheffing deelende, gebergten afdalende, zich een weg baanden door het gesteente, dit uitschuurden en zoo de dalen vormden, waardoor thans de Maas, de Jeker en de Geul vloeien. Wanneer

men bedenkt, dat de rug van den St. Pietersberg thans ruim 80 el boven het vlak der Maas ligt, dat er alle reden bestaat om aan te nemen, dat de daar-er tegenover gelegen tufkrijtgronden zich eenmaal gelijkmatic even hoog verhieven, en dat het Maasdal daar ter plaatse een half uur breed is, dan kan men zich eenigermate een denkbeeld vormen van de verbazende massa grond, welke aldus door allengsche uitschuring verplaatst en weggespoeld, en tevens van de lengte des tijds, die daartoe gevorderd is.” ☼ De fauna welke men in de krijtzeen aantrof — een thans versteende dierenwereld — behoort tot een der rijkste van geheel de wereld en heeft reeds menig der rijkste van geheel de wereld en heeft reeds menig vermaard geoloog in verrukking gebracht. ☼ Behalve de reeds genoemde soorten microscopische

dierjes, bevonden zich nog verscheidene andere geslachten van deze kleine waterbewoners in de zee, alsook talrijke vischsoorten, waaronder eveneens haaien en belemnieten, een soort kop-pootige weekdieren of inktvissen; monsterachtige schildpadden, zeeëgels en reusachtige reptielen. Tot deze laatste categorie behoort o.m. de beroemde Mosasaurus (Maashagedis) die echter in het geheel niet op een hagedis geleek. ☼ In de Middeleeuwen zal waarschijnlijk wegens de onkunde der werklieden (blokkbrekers der mergelgroeven) en de geringe belangstelling van de zijde der meer ontwikkelden, menige merkwaardige vondst verloren zijn gegaan; eerst later, toen de wetenschappelijke wereld langzamerhand meer interesse kreeg, voor de geologie is men de zeldzame vondsten, in het bijzonder in den St. Pietersberg gedaan, op prijs gaan stellen. ☼ In zijn belangrijk werk: „Histoire naturelle de la Montagne St. Pierre”, uitgegeven in het jaar VII der Fransche Republiek, heeft

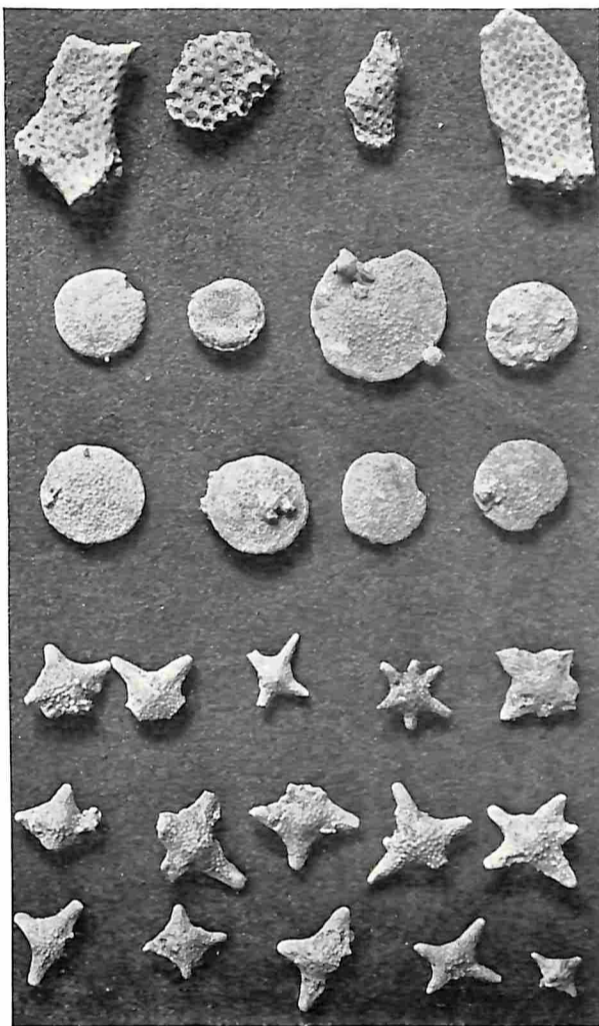

Foto Geol. Mijnbureau, Heerlen
FOSSIELEN UIT HET MAASTRICHTSCHE
KRIJT

Faujas St. Fond de voornaamste fossielen uit den St. Pietersberg beschreven en men staat verstomd over het groot aantal versteeningen welke in de ingewanden van dezen beroemden berg ontdekt werden. ☼ De belangrijkste vondst, welke ooit in dezen onderaardschen tempel der wetenschap werd gedaan, had plaats in het jaar 1770. ☼ Eenige werklieden ontdekten den versteenden kop van bovengenoemd voorwereldlijk monster. Dr. Hoffmann, officier van gezondheid te Maastricht, een verwoed verzamelaar van versteeningen, kocht dezen, maar het plaatselijk recht bepaalde, dat de eigenaar van het land ook tevens eigenaar was van de groeven die er onder liggen. Nu was een kanunnik der St. Servaaskerk te Maastricht, zekere Theodorus Jodan St. Pietersberg, waaronder het zeldzame dier gevonden was, en eischte de unieke vondst op, die Dr. Hoffmann echter zoo maar niet goedschiks wilde afgeven. Er volgde een proces, dat door

laatstgenoemde verloren werd. Op zijn beurt moest ook Godin den Mosasauruskop afgeven. ☼ Dit gebeurde toen de Franschen in het jaar 1795 Maastricht belegerden. ☼ De Fransche volksvertegenwoordiger Frecyne gaf bevel om den kop van den Mosasaurus in beslag te nemen, maar de soldaten, die hiermede belast waren, moesten onverrichter zake terugkeeren, daar de begeerde schat spoorloos verdwenen was. ☼ Frecyne ontstak in woede en loofde aan dengene, die de schuilplaats van het dier zou ontdekken, 600 flesschen Fransche wijn uit. Dit radicaal lokmiddel hielp: den volgenden dag brachten twaalf pootige grenadiers „l'Animal de Maastricht" in triomf naar het huis van den volksvertegenwoordiger, dat eenigen tijd later verhuisde naar het Museum van Natuurlijke Historie, in den „Jardin des Plantes" te Parijs, waar het zich thans nog bevindt. ☼ Langen tijd bestond er verschil van meening tusschen de geleerden omtrent de gedaante van den Mosasaurus. ☼ De hedendaagsche geleerden, zooals Abbé Th. Moreux, Dr. Fournier, Ir. Faber, en vele anderen, hebben thans vastgesteld, dat het voorwereldlijk beest slangvormig was en geen krokodil volgens de meening van vroegere geleerden. ☼ Zijn bek was gewapend met scherpe tanden en kon verbazend wijd worden opengesperd. De onderkaak had een dubbel scharnier, waardoor deze naar buiten uit verwijderd kon worden om een groote prooi in haar geheel te kunnen verslinden. Het lichaam van den Mosasaurus was bestemd om de zee te bewonen, waarin hij zich snel en krachtig kon voortbewegen. De gedaante van den te Maastricht gevonden Mosasaurus kan men zich het best voorstellen als een dier van groote afmetingen (± 12 Meter), gelijkende op den olm (Proteus). Het lichaam is in doorsnede rond en heeft iets van een slang, terwijl de reusachtige bek overeenkomt met dien der vroegere Monitors. Inplaats van pooten had het beest vinnen. ☼ Eenige jaren geleden werden eveneens een groot aantal skeletdeelen van een reusachtig exemplaar van den Mosasaurus in de Heidengroeve van de Plenkert bij Valkenburg gevonden, die zich thans in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht bevinden. ☼ Na een beknopt overzicht te hebben gegeven betreffende de formatie en de versteende fauna van het Maastrichtsche krijt, moeten we eenige woorden aan het ontstaan der mergelgroeven wijden.

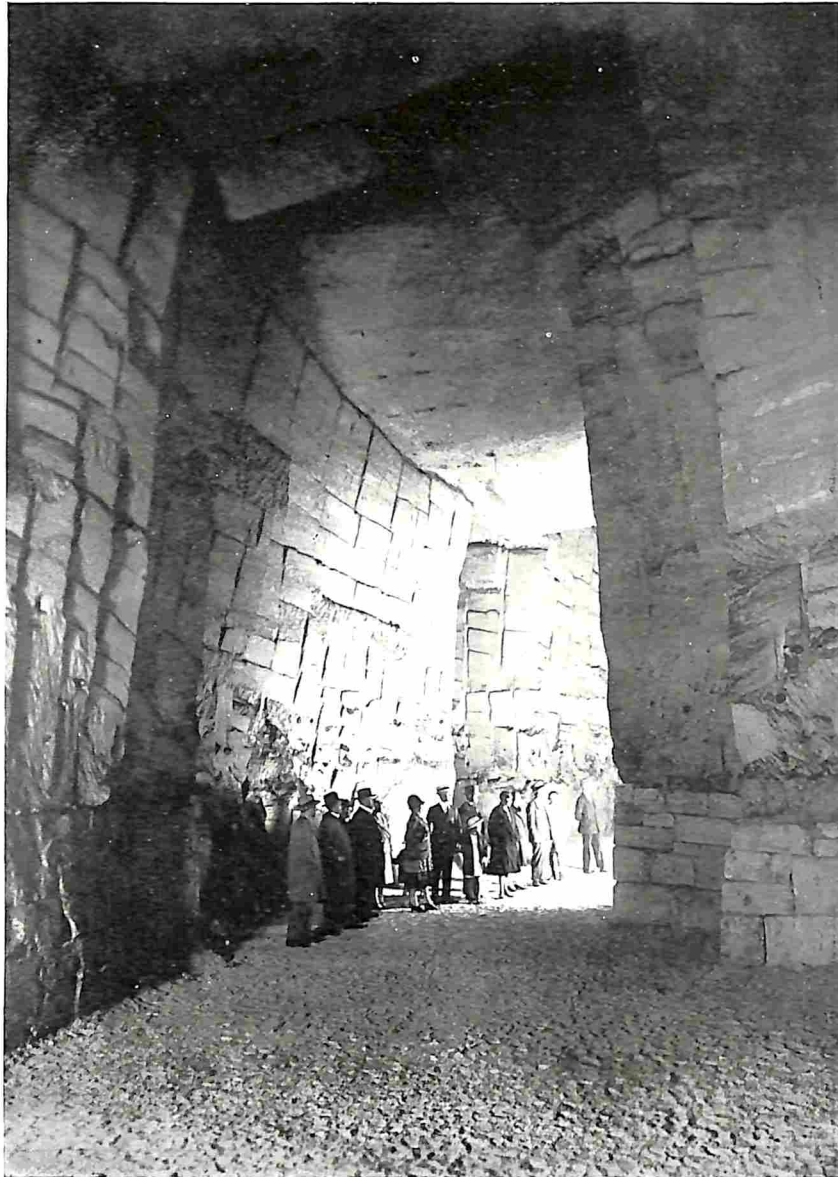
(Slot volgt)

DE JAPANSCH E SCHIJNKWEEPEER

DOOR G. KROMDIJK

ALS de eerste voorjaarsbloemen, zooals winteraconieten en sneeuwkllokjes, uitgebloeid zijn, is het in Maart-April de Japansche schijnkweeper, met nog enkele andere heesters, die den bloei overnemen. ☼ De schijnkweeper komt onder verschillende namen voor, de juiste is op 't oogenblik *Chaenomeles japonica*. Vroeger was het *Cydonia japonica*, terwijl de ouderen onder ons hem alleen

kennen als *Pyrus japonica*, onder welken naam hij ook nog veelvuldig voorkomt. ☼ De oorspronkelijke *Pyrus japonica* heeft roode bloemen, die in vorm veel op die van een appel of peer gelijken, alleen beduidend grooter zijn. {Natuurlijk zijn er naast de oorspronkelijke soort nieuwe variëteiten gekomen, die het, wat grootte der bloemen betreft, ver winnen. Toch vinden we ook in deze variëteiten de roode tinten het mooist. Wie over veel ruimte beschikt, kan natuurlijk ook de witte of de gele aanplanten. We vinden het echter een bezwaar, dat deze zwakke kleuren al spoedig geheel schuil gaan onder het zich gelijk met de bloemen ontwikkelende blad. ☼ De roode, oranje-roode en scharlaken-roode bloemen vallen tusschen al dat groen veel eerder op. ☼ De *Pyrus japonica* kan op den duur een hoogte van ongeveer drie meter

GEMEENTEGROT TE VALKENBURG. ROMEINSCHE GEDEELTE

bereiken; deze bereikt hij echter eerst na jaren, en dan nog alleen op een heel gunstige standplaats. Dat neemt evenwel niet weg dat hij te groot is voor een kleinen stadstuin, maar ook daar hebben onze kweekers in voorzien. Iemand met weinig ruimte kan de *Pyrus Maulei* aanplanten, die meestal niet hooger wordt dan een tot anderhalven meter. De bloemetjes zijn wat kleiner dan van de groote broers, maar daartegenover bloeien ze veel rijker. Mooier en met nog grootere bloemen tooit zich de *Pyrus Maulei* var. *perfecta*, waarvan de kleur eigenlijk meer vermiljoen-rood is. ☼ Voor den liefhebber is de *Pyrus* een heel gemakkelijke heester, daar er eigenlijk niets aan te doen is. De eenige zorg is die voor een goed bemesten grond. De *Pyrus* bloeit, evenals appel en peer, op het oude hout, veelal met z.g. vruchtspoortjes. Daarom mag men in het voorjaar de oude takken niet verwijderen, anders snijdt men al de bloemen weg. Wordt de struik te dicht, dan kan men er na den bloei de overtollige,

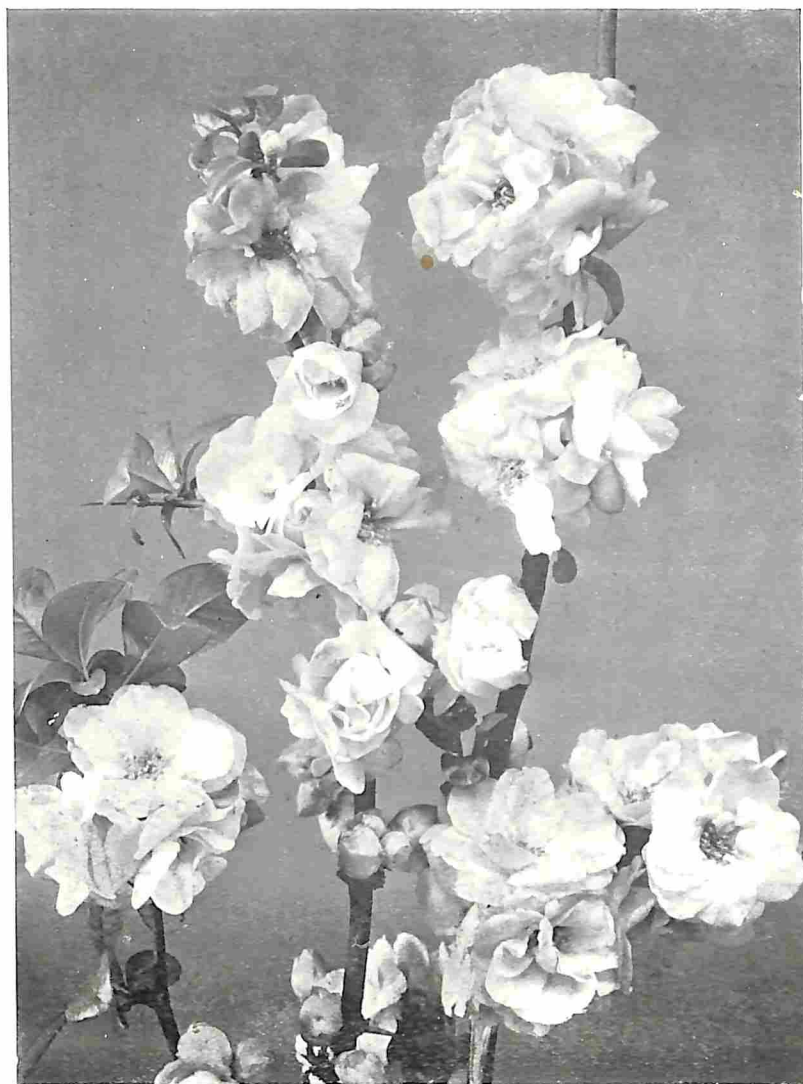
dunne twijgen uitsnoeien, doch meestal is het niet eens noodig. ☼ Niet alleen dat hij ons in het vroege voorjaar van zijn prachtige bloemen doet genieten, doch hij vergast ons in den herfst bovendien nog op zijn groen-gele, groote vruchten, die er zoo goed als den geheelen winter aanhangen. ☼ Er zijn tuintjes, die misschien voor welken heester ook, te klein zijn, doch de *Pyrus* behoeven we niet te missen, daar hij ook heel goed als klimplant is te gebruiken. Ze verlangen als zoodanig een beschutte standplaats op het zuiden. Het mooist komen de roode variëteiten uit, wanneer ze tegen een wit huis geplant worden. ☼ Ik weet niet of er speciale klimmers gekweekt worden, doch dat behoeft ook niet, want elke struik is er voor te gebruiken. Men plant hem dicht tegen den muur, en snijdt de voorste en achterste takken weg, om de middelste schuin horizontaal, beide richtingen uit, te leiden. De takken, die men niet voor zijn doel kan gebruiken, worden eveneens eenvoudig weggesneden. ☼ Een klimplant is het niet, dus men moet hem zelf langs draad of hekwerk leiden. Snel groeien doet hij niet, doch indien men van anderen voldoende takken heeft, kunnen er ook een paar naar boven geleid worden, en dan is er spoedig een flink stuk begroeid.

KIOEK

(Slot van bladz. 99)

HIER zette ik Kioek in een van zakdoeken gemaakt nestje voor mij op de schrijftafel. Ook nu bleef hij rustig zitten en van schuwheid was geen sprake. 's Middags nam ik Kioek weer in mijn zak mee naar huis, waar ik hem aan mijn vrouw presenteerde en met een „Oh, wat is dat? Wat is dat vreeselijk lief,” kreeg Kioek een warm plaatsje in haar hart. Het eerste probleem dat we op te lossen kregen, was voeding. We maakten een brouwsel van half koe-melk, half water en wat suiker, deden dit op een schoteltje en hielden het Kioek voor. Hij viel er gretig op aan, stak zijn neusje diep in het vocht, likte en proestte, maar kreeg niets naar binnen; drinken kon hij nog niet. We probeerden toen hem de melk met een theelepeltje in te gieten; ook nu was het succes maar matig. Kioek kreeg melk op, om, onder, langs en naast, maar niet in zich. We lieten een speen halen bij de Chineesche kadeh (winkel); de speen was te groot. Ten einde raad namen we een ongebruikt vulspuitje van een vulpen en spoten Kioek de melk in zijn bekje. Dit ging beduidend beter, maar de ware oplossing vond Kioek zelf, door aan het glazen buisje te gaan zuigen. Dit bracht ons op een idee: we prikten een gaatje in het gummi

dotje, zetten het buisje in een medicijnglaasje met de melk en gaven Kioek het gummi dotje in zijn bek. Direct begon hij gretig te zuigen en pompte zich vol tot zijn buikje dik en rond was. Toen rolde hij zich op en ging slapen. ☼ Van een kistje met wat ijzergaas er voor maakten we een hokje, deden daar een dikke laag stroo in en Kioeks nachtverblijf was gereed. De techniek om een lekker warm slaaphokje te maken had Kioek spoedig door: hij verdween eenvoudig onder het stroo en kwam pas te voorschijn als hij hongerig was of geroepen werd. Alles ging goed en hij groeide als kool. Al spoedig kreeg hij pisang aan zijn dieet toegevoegd, eerst in kleine stukjes, maar het duurde niet lang of hij kon zelf een pisang grondig af-

PYRUS MAULEI

(Foto J. Abbing en Zonen, Zeist)

breken. Toen hij grooter werd, kreeg hij ook gekookte rijst met wat saus en fijn gesneden gebraden vleesch: rauw vleesch gaven wij hem nooit. Waar hij dol op was, waren torren; vooral een soort die wij Kioeketor noemden. Als we 's avonds bij lamplicht zaten en zoo'n tor deed een noodlanding op tafel of op den vloer, dan was Kioek er direct bij, had hem in no time te pakken en pruimde hem met zichtbaar genot op. Overdag liep Kioek mees- tentijds vrij door het huis; als mijn vrouw 's middags haar siesta deed, krom Kioek in bed, rolde zich boven haar hoofdkussen op en ging ook slapen. Toch hield hij op zijn manier de wacht, want als hij een ongewoon geluid hoorde, begon hij te brommen. Natuurlijk werd hij goed schoon gehouden en geregeld gebaad. Dit was vooral toen hij grooter werd een heel karwei, want hij verzette zich hevig. Inzeepen vond hij tot daaraan toe, maar afspoelen kon hem niet bekoren. Met zijn scherpe klauwtjes greep hij zich aan alles en allen vast waar hij bij kon. Ontglipte hij ons, dan krom hij als een bliksemschicht boven in wie het dichtst bij hem stond, om zich dan onder het uiten van een soort triomfkreet uit te schudden. Wien dit geluk trof, kon zich meteen verder gaan baden. ☼ Als iedere moesang was Kioek een liefhebber van eieren. Op een keer legde de boy twee nog kokend heete harde eieren op tafel neer en ging toen even weg. Kioek krom resoluut op tafel en nam een der eieren in zijn bek, dien hij natuurlijk geducht brandde. Met een sprong vloog hij achteruit, bleef brommend een tijdje nijdig naar het ei zitten kijken, zich steeds meer opwindend, tot zijn woede hem te machtig werd en hij weer op het ei los sprong om het een snelle knauw te geven. Toen kwam ik tusschenbeide en gaf hem een paar tikken, om hem te leeren niet van tafel te snoepen; hij heeft dit later ook niet weer

gedaan. Gaf men Kioek een rauw ei, dan brak hij heel voorzichtig de schaal, zoodat er niets verloren ging en likte het leeg. Trouwens, over het algemeen at hij netjes, hij nam b.v. een heele pisang in zijn bek en zag kans die op te kauwen zonder dat er een stuk afviel of de pisang den grond raakte. Beduidend minder netjes was de wijze waarop hij zijn misnoegen kenbaar maakte als het eten in zijn bakje hem niet aanstond, n.l. door er zijn visitekaartje op te deponeren. Behalve op allerlei vruchten, als papaja, sawoeh's en manga's, was Kioek dol op bloemen. Gaf men hem een roos, dan nam hij die tusschen zijn voorpootjes, ging er bij zitten en drukte de bloem tegen zijn neus aan, snoof herhaaldelijk den geur op en eindigde met kleine beetjes in den bloem te geven. Een flesch vond hij iets heel merkwaardigs, daar ging hij heel voorzichtig tegenop staan en probeerde erin te kijken. Viel de flesch om, dan sprong hij achteruit en bleef op een afstand zijn studies voort-

KIOEK MET ZIJN BAAS

zetten. Een flesch met wat bloemen erin vormde natuurlijk een dubbele attractie. Toen Kioek grooter werd, kreeg hij in de bijgebouwen een mooi groot hok, rondom hee-

iemaal van gaas. Hier bleef hij 's nachts in en als wij beiden uit waren: was één van ons thuis, dan wandelde hij overdag vrij door het huis heen, klom overal tegenop, maar gooide zelden iets om. Een geliefkoosde sport was langs de jaloezieën op en neer te klimmen. Jammer genoeg moesten wij later deze vrijheid wat beperken. Of ze hem beneden geplaagd hebben weet ik niet, maar Kioek kreeg het land aan Inlanders en de eerste manifestatie van deze

antipathie was beslist een glansnummer. We zaten aan tafel, de boy diende juist soep op en Kioek bedreef gelveltoerisme langs de dichte jaloezieën. Plotseling kwam hij naar beneden, schoot op den boy af en beet hem zonder meer in zijn kuit. De soep kwam ter tafel, zij het niet op de meest gewenschte wijze. Ik zeide een en ander ter zake dienend en ging een andere pyama aantrek-

ken. Ook honden mochten zich niet in Kioek's sympathie verheugen. Wij hadden de honden geleerd van hem af te blijven, maar Kioek bij te brengen om van de honden af te blijven was een andere zaak. In huis ging het wel, maar als we met hem in den tuin waren en er lag ergens een hond dolce far niente te plegen, dan wandelde Kioek kalm op hem toe, deed ineens een snellen uitval en beet den canis familiaris in zijn pooten. Als deze dan met een grauw opsprong om zich te wreken, was Kioek al weer weg. Slechts voor twee honden had Kioek respect, Jack den Rottweiler en Vera de Doberman; die liet hij met rust. Een geliefd spelletje was om kippen een doodschrik op het lijf te jagen door plotseling op ze los te schieten; ik moet echter zeggen dat Kioek nooit ernstige pogingen heeft gedaan een kip te doden. Als hij een of andere wandaad had bedreven, strafte ik hem door hem bij zijn nekvel te pakken, zooals men dat jonge hondjes doet, en hem zijn fouten onder het

oog te brengen, hij bleef dan stil hangen, maar erg veel indruk maakte het niet. Zat hij bij een van ons op schouder en zag hij iets dat zijn nieuwsgierigheid gaande maakte, dan

placht hij er zoo snel mogelijk naar toe te gaan, daarbij het axioma huidigend dat de kortste afstand tusschen twee punten de rechte lijn is, wat wel eens tot ingewikkelde situaties leidde. ☼ Wij konden met hem stoeien als met een jonge kat of hond; hij was zelfs voorzigtiger dan een van deze twee. Lag hij te slapen en porde ik hem wakker, dan kwam hij kwasi nijdig blazend overeind, gaf ik hem dan een zacht tikje op zijn snoet, dan

sprong hij op mij af, greep mijn hand tusschen zijn pootjes en wikkelde zich er om heen, daarop volgde dan een stoeipartij waarbij hij het als fair play scheen te beschouwen dat ik maar een hand gebruikte en hij ook alleen die hand aanviel. Toch heeft hij mij eens gebeten. Dat was op een avond; mijn vrouw was niet thuis en hij had aldoor bij

Foto Jan P. Strijbos

BEVROREN ZEESCHUIM AAN DE KUST

Foto Jan P. Strijbos

IJSBARRIÈRE AAN HET NOORDZEE-STRAND

mij gezeten. Toen ik hem in 't donker in zijn hok wilde zetten, spartelde hij tegen, misschien voelde hij zich eenzaam of angstig, ik duwde hem toch naar binnen en meteen had hij mij te pakken. Kort daarop beet hij ook mijn vrouw. Of er iets giftigs in het speeksel van een moesang zit, weet ik niet, maar zeker is dat zoo'n beet erg pijn doet, veel meer dan de beet van andere dieren. Bij beide gelegenheden voelde Kioek heel goed dat hij schuld had, hij durfde niet te voorschijn te komen en bleef in een hoekje van zijn hok zitten brommen; nadien heeft hij nooit weer geprobeerd een van ons te bijten, zelfs niet als hij kwaad was. Op een middag gelukte het hem om bij het baden te ontsnappen, hij klom op de openstaande badkamerdeur en dreigde blazend en grommend ieder die in zijn buurt durfde komen. Mijn vrouw liet mij halen en ik pakte hem zonder pour parlars bij zijn nekvel; Kioek dacht er niet aan te bijten of zich te verweren. ☼ Als er 's avonds bezoek was, vond Kioek dat hij er ook bij hoorde of tenminste dat men hem in zijn hok moest komen bekijken. Gebeurde dit niet, dan begon hij te roepen, steeds luider „Koek-koekoekoekoekoeko-Koeoeoeoeoeoekoekoekoekoek,” tot er iemand kwam. Namen we hem dan mee naar boven, dan klom hij tegen de stoelen op, liep langs de rugleuningen der breede rottan fauteuils en liet zich door de gasten aaien, maar hij wilde niet dat vreemden hem stijf vasthielden. Op een keer dat een gast hem van de leuning van zijn stoel pakte en bij zich nam, probeerde Kioek te ontsnappen, de dierenvriend drukte Kioek nu met twee handen stijf tegen zijn witte jas aan, zoo ter hoogte van zijn hart. Of het misnoegen of angst was, wat Kioek wilde kenbaar maken, is niet zeker, wel

zeker was, dat de bezoeker zich kon gaan verkleeden. ☼ Moesangs staan over het algemeen letterlijk en figuurlijk in een kwaden reuk. Men beweert dat ze stinken en met een moesang in het wild is zulks inderdaad het geval, maar een goed onderhouden tamme moesang doet dat niet, tenminste als hij niet zenuwachtig of bang gemaakt wordt, want dan stelt hij zijn, wat ik bij gebrek aan beter „stinkklieren” zal noemen, in werking en verspreidt een geur, die moeilijk te beschrijven is, maar het meest doet denken aan de lucht van te velde staande jonge paddi. Toen Kioek heelemaal volwassen was, mat hij één meter tien van neuspunt tot staart idem. Hij was prachtig geteekend en had een heel mooie vacht, die hij, als hij iemand of iets imponeeren wilde, kon opzetten; hij werd dan wel tweemaal zoo dik en vooral de lange dikke staart was prachtig. Als ik zoo tegen het einde van den werktijd langs huis kwam, nam ik hem wel mee het veld in. Dat vond hij heerlijk; met alle haren overeind draafde hij als een hond achter mij aan; werd hij moe, dan sprong hij tegen mijn broek op, klom naar boven en drapeerde zich als een bont om mijn nek. Uit pure liefde kreeg ik dan zachte beetjes en likjes. Dat was gewoon géén gevoel, want zijn tong was ruig als die van een kat. ☼ Toen ik met verlof naar Europa ging, gaf ik hem aan een vriendin, die tevens een groote dierenliefhebster was, in bewaring. Hoewel tam, wilde Kioek nooit lief tegen haar zijn, wat niet voor zijn smaak pleitte. Ondanks alle goede zorgen is hij even voor ik weer terug kwam gestorven. Jammer, want ik had wel eens willen zien of hij mij, evenals mijn honden, nog herkend had.